

Najpouzdaniji izvor informacija o očekivanim i dozvoljenim nivoima emisija za elektranu je obično ekološka dozvola. Međutim, dozvola za Stanare ne sadrži informacije o očekivanim emisijama; u njoj se pominju samo dozvoljene emisije. U skladu sa sadašnjom ekološkom dozvolom, emisije bi bile 2-10 veće nego što je dozvoljeno prema Direktivi o industrijskim emisijama, i 2-3 puta veće nego što je dozvoljeno prema Direktivi o velikim ložištima. Kada je reč o efikasnosti, na sajtu EFT-a se tvrdi da je njihova bruto termalna efikasnost 38.5%. Pošto je bruto električna energija 300 MWe i neto električna energija je 265 MWe, može se zaključiti da je neto termalna efikasnost $(265/300) \cdot 38.5\% = \text{ca. } 34\%$. Ova vrednost je mnogo niža od relevantne granice od 40% koja je objavljena u referentnom dokumentu Najboljih dostupnih tehnika. Takođe, EFT tvrdi da će Stanari biti u skladu sa Direktivom o velikim ložištima. Međutim, pošto su granične vrednosti emisije koje su prikazane u ekološkoj dozvoli mnogo manje striktne, ne bi bilo realno smatrati kompaniju odgovornom i za ovaj standard.

Hitna potreba za novom Procenom uticaja na životnu sredinu

Direktiva o proceni uticaja na životnu sredinu, (EIA Direktiva) trebalo je da se sprovede u Bosni i Hercegovini, u skladu sa Ugovorom o osnivanju energetske zajednice. U članu 3 EIA Direktive se navodi da direktne i indirektno efekte projekta na nekoliko faktora treba proceniti u toku procesa EIA. Međutim, u Ekološkoj dozvoli Stanara postoje samo podaci o granicama za neke zagađivače, dok važnih podataka o godišnjoj količini zagađenja vazduha, čvrstog otpada, zagađenja otpadnim vodama, nema. Bez ovih informacija, nemoguća je tačna procena uticaja na životnu sredinu termoelektrane na ugalj. Drugi problem sa EIA Direktivom je činjenica da je, pošto je Direktiva sprovedena, elektrana pretrpela velike promene projekta. Pošto je Stanarima izdata prva Ekološka dozvola, projekat je izmenjen od 410 MWe na 300 MWe i od pulverizovanog uglja sa superkritičnim parametrima do subkritičnih parametara pare u cirkularnom fluidnom gorioniku, takođe sa nižom termalnom efikasnošću od 410 MW verzije (34% neto termalne efikasnosti u poređenju sa 43%). Ali, nije bilo novog procesa EIA. Kao rezultat toga, ono što brine lokalne grupe je da li te promene zahtevaju novi EIA izveštaj.

Prva promena će imati dvosmislen uticaj. Može se generalno očekivati da će zamena sagorevanja pulverizovanog uglja sagorevanjem cirkularnim fluidnim gorionikom povećati emisiju SO₂ i smanjenje emisije NO_x. Prema prethodnom projektu (sagorevanje pulverizovanog uglja), Stanari treba da emituju maksimalno 150 mg/m³ SO₂ i 200 mg/m³ NO_x, dok, prema sadašnjem projektu (sagorevanje u cirkularnom fluidnom gorioniku)- treba da emituju maksimalno 200 mg/m³ SO₂ i 150 mg/m³ NO_x. Neto efekat takve promene na životnu sredinu je diskutabilan; ipak, više emisije jednog glavnog zagađivača (SO₂), a niže emisije drugog (NO_x) zahtevaju novu procenu uticaja životne sredine.

Druga promena, tj. smanjenje električne energije sa 410 MWe na 300 MWe, će samo prividno smanjiti uticaj cele elektrane na životnu sredinu. Međutim, pošto se čini da je

takođe došlo do smanjenja efikasnosti, verovatno će biti više zagađenja po jedinici energije sa novim, manjim projektom i to se mora proceniti. U stvari, gore opisane promene u elektrani Stanari su toliko velike, sa tačke gledišta njihovog uticaja na životnu sredinu, da se ovaj projekat može posmatrati kao novi u poređenju sa trenutkom kada je ekološka odluka izdata.

Promene u projektu termoelektrane u Stanarima stoga zahtevaju novu Procenu uticaja na životnu sredinu.

[1] Ovo je malo komplikovano jer dozvola u stvari navodi tri različita standarda kojih je elektrana obavezna da se pridržava i koji uključuju granične vrednosti za zagađenje vazduha: Zakon Bosne i Hercegovine, Direktiva o sagorevanju u velikim ložištima i Najbolje dostupne tehnike. Međutim, dokument je interno kontradiktoran i jedine granične vrednosti koje su zapravo prenete u dokument su one iz zakonskih akata Bosne i Hercegovine, koje su u isto vreme najmanje striktno.

[2] Za više detalja i referenci o pitanjima emisija, pogledajte <http://bankwatch.org/sites/default/files/analysis-Stanari-compliance.pdf>

[3] Direktiva 2011/92/EU Evropskog parlamenta i Saveta od 13. decembra 2011. godine, o proceni uticaja određenih javnih i privatnih projekata na životnu sredinu

[4] “(a) ljudska bića, fauna i flora; (b) zemljište, voda, vazduh, klima i pejzaž; (c) materijalna dobra i kulturno nasleđe; (d) interakcija između faktora na koje se odnose tačke (a), (b) i (c).”

Energy Finance Team trenutno radi na elektrani na lignit u Stanarima u Bosni i Hercegovini. Predloženo postrojenje od 300 MW gradi Dongfang Electric Corporation koristeći tehnologiju sagorevanja u cirkularnom fluidnom gorioniku (CFB) i suvi sistem hlađenja. Finansira se od strane Kineske razvojne banke.

Postoje tri glavna problema u vezi sa elektranom: nivoi zagađenja, potreba za novom procenom uticaja na životnu sredinu za ovo postrojenje na ugalj.

Izvor; Bankwatch kingsofcoal.org